

O stabilizaciji

Nadaljujemo zapis okrogle mize o tem, koliko so gospodarske organizacije storile pri uresničevanju aktualne družbene naloge pri stabilizaciji. K pogovoru smo avgusta povabili predstavnike gospodarskih organizacij iz naše občine in pretresli dosedanje stabilizacijske rezultate, težave pri izvajanju in se dotaknili ukrepov, ki nas še čakajo. Pogovor je vodil glavni urednik »Dogovorov« Zvone Kržišnik.

VPRAŠANJE:

V to vprašanje smo združili več vidikov. Ali lahko navedete kakšne primere — in jih primerno poudarite — če je k sedanji akciji SZDL količjak prispevala samoupravna iniciativa delegatov in predvsem delavske baze v našem kolektivu? Ali so delavci dali kakšne koristne predloge za sanacijo in ali so bili ti predlogi tudi upoštevani (povečanje gospodarnosti, varčevanje, inovacije itd.)?

Kako je s formiranjem akcijskih odborov kot strokovne pomoči samoupravnim in poslovnim organom v akciji uveljavljanja stabilizacijske politike?

Kakšno je povezovanje vaše delovne organizacije s krajevo skupnostjo?

Kako ste se lotili izdelave programa na podlagi izhodišč srednjeročnega programa občine Ljubljana Center?

KS in OZD se ne najmeta

ODGOVORI: (tudi tokrat zaradi prostorne stiske objavljamo le izvirne oziroma povzetke iz odgovorov):

FRANCI NOVAK, direktor TOZD trgovina, AUTOCOMMERCE:

Zagnanost delegatov in samoupravnih organov bomo šele videli, zato ste nas s tem vprašanjem pravzaprav prehiteli. Splošne ocene ne bi mogel podati, ker se posamezniki tega lotevajo zelo različno. Inicijativ je več, bojim pa se, da taktir, ko jih je treba uresničevati, nekateri pozabijo na obljube in načela. Začne se že pri tem, ali si nekdo obriše roke v brisačo ali polo novega papirja oziroma pri odhajanju iz službe: če mu vodja reče, da ne more dobiti tri dni izrednega dopusta, da bi si zidal hišo. Prizadeti reče, bom pa bolniško dobil. Čez nekaj dni prinese bolniško, dal mu jo je zdravnik, in je dobil dopust, med katerim si bo gradil hišo. To so sicer malenkosti, ki pa so odraz nečesa. Pozitiven primer tudi lahko povem, ki sicer ni čisto tak, kot ga zahteva vprašanje: predstojnik enote, ki je hkrati predsednik akcijskega odbora, je povedal: odslej bodo v tej enoti do konca leta telefonski stroški za 30 odstotkov nižji, tako so sklenili. Doslej sta servise po državi obiskovala dva inštruktorja, odslej bo hodil eden. Sodelovanje s krajevo skupnostjo? Dokler sem živel v Krškem, je bila krajevna skupnost res vsebinsko delavna, delovna organizacija je bila res njen del. Tu v Ljubljani je to drugače. Tu KS ne more najti nas in mi nje ne. KS Kolodvor je pripravila pogovor s delovnimi organizacijami, naš predstavnik je v odboru, ki naj bi našel pot za povezavo. Imamo komisijo, ki pripravlja srednjeročni program za pet let. Težko ga je realno sestaviti, ker eno administrativni ukrep, prepoved uvoza avtomobilov, ali kakršnekoli podoben ukrep, lahko postavi ves program na glavo. Zato trdim, da je v vsaki branži, ki je odvisna od administrativnih posegov, težko narediti realni načrt. Mi ga bomo naredili, kako pa se bo potem moral prilagajati položaju, je pa drugo vprašanje. Še nekaj bi rad povedal. Občutek imam, da se je v podjetju čas, ki je na voljo za

delo, hudo skrčil, predvsem zaradi mnogih sestankov, branja velikih sporazumov, predpisov, da se vprašam, ali dobi osebni dohodek res zato, ker vodim OZD, ali pa zato, ker berem, in menim, da je to velika škoda, da se moram posvečati sestankarstvu, branju najrazličnejših dokumentov, namesto ustvarjalnemu delu. Tu nekaj ni v redu. Razpaslo se je toliko birokracije, potrebne ali nepotrebne, da me že roka boli od podpisovanja. Pa naj povem še primer iz naše občine. Pred dvema tednoma se je povišal prometni davek na pijače. Poklicala me je uradnica, da moram ob enajstih biti, (ali pa kdo drug, za to odgovoren) na občini. Prosil sem jo za pojasnilo, kakšna odgovorna oseba mora biti: pravnik, ekonomist, inženir. Ne morem povedati, boste že slišali, je odgovorila. Šel je moj pomočnik, tam je bila kopica direktorjev. Vsaka ura pa stane 100 novih dinarjev, če bi vse to računal... Potem je nekdo vstal in povedal popis žganj pijač. S kakšno odgovornostjo tista uradnica ali tisti vodja pokliče sto direktorjev iz občine Center, saj je vendar moral nekdo vedeti, da neki Autocommerce, neka Elektronabava in še mnogo takih nima z alkoholnimi pijačami nič skupnega, razen reprezentančnega bifeja. To so malenkosti, toda sto takih malenkosti je velika stvar. In treba se bo tudi vprašati: kdo odgovarja za takšne stvari.

Pobuda občanov

JOŽE BEVEC, direktor, ZILVILSKI TRGI:

Naš kolektiv je tako majhen, da praktično ne more kaj novega odkriti, pobud nismo niti pričakovati, ker tudi večjih težav ni bilo. Pač pa je prišlo precej vprašanj in pobud občanov, potrošnikov, družbenopolitičnih organizacij za izboljšanje stanja na trgu, za zadrževanje visokih cen, zoper prekupčevanje itd. Prav na to pobudo smo zaprosili komisijo za preskrbo mesta pri mestni skupščini, da smo sklicali sestanke o tem, kako to reševati. Sklepi so bili, da bi ustanovili službo, ki bi zbirala cene iz vse Jugoslavije in jih izobesila na vse tržnice, da bi preverjala upravičenost nekaterih prodajalcev, da prodajajo, z inšpekcijskimi službami naj bi določala najvišje dopustne cene, ki se lahko oblikujejo na trgu. Kot veste, prodaja pretežno zasebni sektor, ki oblikuje cene na podlagi ponudbe in povpraševanja, torej je oblikovanje cen svobodno. Da bi nadzorovali cene, bi bilo treba sprejeti odlok na mestni skupščini. Živilski trg si preamajhni, da bi reševali jugoslovanski problem prekupčevanja. Bili so predlogi, da bi prodajalcem dajali status, drugi ne bi smeli prodajati. Sodelovanje z inšpekcijskimi organi je tesno, vendar tudi njim ne uspeva rešiti tega problema, ker jih je premalo in imajo premalo pooblastil za učinkovito ukrepanje. Sprejeti bi bilo treba odloke, o katerih je že tekla razprava na stalni konferenci mest Jugoslavije. Največji problem je torej način tržne prodaje, ki pa mu kljub sodelovanju z inšpekcijo in UJV nismo kos. Družbena skupnost se bo resnično morala zavzeti za ureditev tega. Za sodelovanje

s KS bi lahko rekel, da je dobro. V naših samoupravnih organih imamo štiri člane KS. Na osnovi izhodišč srednjeročnega programa OZD Komunalno podjetje smo pričeli delati programe za posamezne TOZD.

Brez neposredne pobude

VIDA LOTRIČ, predsednica DS, KARTONAŽNA TOVARNA: Neposredne pobude ni bilo. S KS ne sodelujemo najbrž ne manj in ne več kot drugi, to je odvisno tudi od pobude KS. Sklicali so več sestankov s predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij; na zadnjem sestanku je bil tudi poskus stabilizacijskega prispevka, ta akcija poteka že na vseh ravneh. Srednjeročni program je v zasnovi.

Odhajanje zaposlenih škoduje

ADOLF DIMNIK, direktor splošnega sektorja, CENTRO-M

mesta, trije dnevi minejo do objave, več kot osem dni je rok za zbiranje ponudb, potem pa komisija pregleda ponudbe in obvesti izbranega pa tudi tiste, ki niso sprejeti. Slednji imajo osem dni za pritožbo, sprejeti mora na zdravniški pregled, to traja spet deset dni in vse to nas stane. No, če potem sprejetega ni, ker se je medtem že zaposlil drugje, so stroški še večji; blago pa je hitro pokvarljivo, sadje ne čaka. To so težave in pričakujemo, da bo z novim zakonom tudi delavec odgovoren, če bo zapustil delo. Edino pravilno bi bilo, kot so sprejele druge republike, da to velja kot kršitev discipline in zanj plača denarno kazen.

Jugoslovanski načrt za dvokolesa

RADO SKERL, direktor proizvodnje, UNIS ROG:

Akcijski odbor je pritegnil precej širok krog ljudi, ki so dajali predloge, nekaj jih je prišlo tudi v naš akcijski program. Kako bodo predlogi uresničeni, je odvisno od kolektiva. Sodelovanje s terenom: terenska organizacija zveze komunistov je organizirala sestaneke, kjer smo podrobno opisali naš položaj. Sicer pa naši delegati sodelujejo v odborih KS. Srednjeročni načrt za našo tovarno je izdelan, v okviru skupnosti pa smo zadolženi za pripravo načrta za celotno branžo v Jugoslaviji. To je težje, ker je treba uskladiti interese štirih proizvajalcev. Pravzaprav moramo izdelati jugoslovanski načrt za proizvodnjo dvokoles.

MIHA HLADE, generalni direktor, KOMPAS:

Sodelovanje pri sestavi programov je bilo zelo intenzivno, zdaj je vprašanje, kako bo pri izvajanju, kar bo mesečno spremljal akcijski odbor, zatem pa bomo to ponovno pretrgli s strokovnimi službami. Od septembra naprej bomo vsak mesec delali eno soboto prostovoljno, da bomo lahko ažurirali finančno poslovanje. S tem pričakujemo pospešen priliv deviz iz tujine — doslej je bil to ob koncu leta običajno velik problem. Imamo še posebne težave, ki nastajajo pri izvajanju programa zaradi zakonskih predpisov. Vanje nismo mogli vključiti šoferjev in prevoznikov in ti zato hočejo imeti enake dohodke kot prej. Tako smo prišli v drugo skrajnost, da imajo vsak dan osem do deset nadur, ki pa so imaginarne — ta problem rešujemo že dve leti. Uvedli smo natančno evidenco prihodov z mehaničnimi urami. Uspeli smo. Prej smo bili v KS Ajdovščina, sedaj smo prišli v KS Kolodvor; upam, da bomo kaj več sodelovali. Značilnost srednjeročnega programa je krepitev lastne materialne baze.

Vozniki brez dovoljenja

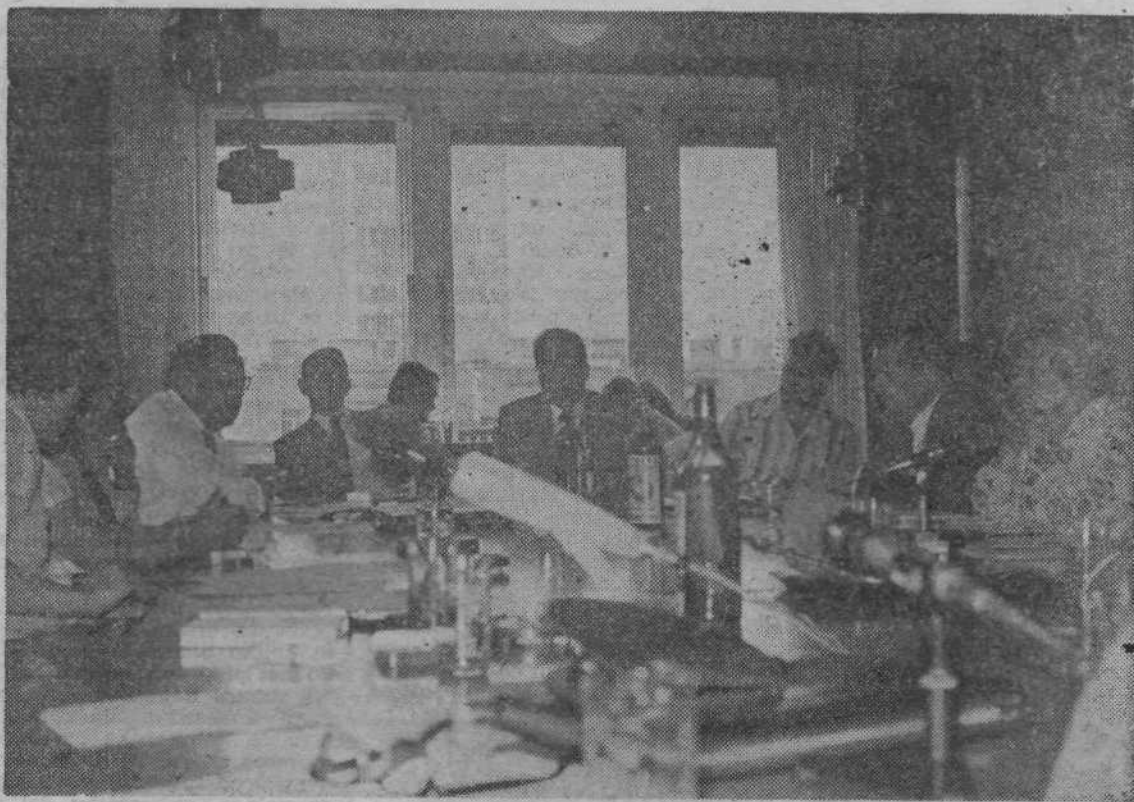
MARIJA MESARIČ, direktorica splošnega sektorja, GP TEHNIKA:

Zelo težko je dopovedati delavcem, da pri ustavitvi objekta, kot je na primer Bavarski dvor, tisti inženirji sedaj ne delajo več, ki vzame veliko denarja, ampak da ima v takem položaju strokovni kader še veliko več dela, kot če se delo normalno odvija. Težave so tudi pri delovni disciplini. Vinjenemu vozniku vzamejo vozniško dovoljenje, lastnosti delavca v delovni organizaciji pa s tem ne zgubi. Imamo kopico šoferjev, ki ne smejo voziti, plačati pa jih moramo. Prav to pa ni plačilo po delu. Ne vem, zakaj se izogibamo sankcij. Prepričana sem, da bi bila disciplina večja, če bi tisti, ki kar naenkrat zapusti delovno organizacijo, moral plačati škodo, katero ji je s tem povzročil. Mi imamo dislocirane delovne enote in zato moramo imeti toliko več zborov delovnih ljudi. Vsak tak zbor pa bi propadel, če ga ne bi sklicali v delovnem času, ker pravijo, da je razprava o delu enakovredna delu. Sestanke delovskih svetov in druge imamo sicer zunaj delovnega časa, sklepčnost pa smo dosegli s plačilom sestankovanja — kot nadurnega dela. Razen partijskega in sindikalnega izvršnega odbora so vsi sestanki plačani. Z naraščanjem števila sestankov udeležba kljub plačilu upada. Glede sodelovanja s KS pa je tako, da bi aktivne delavce želeli vsepovsod, tako v kraju bivanja in v kraju dela in če bi bil povsod, kjer bi ga želeli, bi se pretrgal. Novi pa se ne želijo aktivirati, ker jim to pomeni dodatno obremenitev. Naša posebna je ugotovitev (od pomladi), da imamo delavce iz 2318 KS, 317 jih pa sploh ne ve, v katero KS spadajo.

Recept zoper nadure

ZDENKO FUKS, generalni direktor, AVTOTEHNA:

Avtotehna ni nikoli šla skozi fazo ekonomskih enot, sedaj ugotavljamo s TOZD, da so veliko pomagali pri stabilizacijskem obnašanju zaposlenih. Ugotavljamo, da smo že s samim oblikovanjem TOZD veliko prinesli. Delavec mora imeti na mesec 182 ur, pridejo pa zamude in drugi izostanki in jih ima samo 150, kako naj mu zdaj plačamo samo 150 delovnih ur — to mora urediti zakonodaja. Za nadure smo vedno mislili, da so dodatni vir dohodkov in smo jih vedno pisali, dokler nismo uvedli navadnega formularja, na katerega je moral tisti, ki je hotel delati nadure, napisati, kaj bo delal, potem mu je moral to potrditi vodja in še direktor TOZD. Ko smo uvedli tak formular, je število nadur padlo za 80 odstotkov. Pri oblikovanju TOZD po vertikalni, kar je edino logično, je nekje prišla naša

servisna dejavnost pod trgovinsko dejavnost, v kateri so servisne ure omejene na 30,00 dinarjev za opravljeno uro, več je ne smeš zaračunati, ker imaš sicer opraviti z inšpekcijo. Če pa bi servise formirali ločeno, bi servisno uro lahko računali tudi 64,00 dinarjev, kar bi pokrivalo naše izdatke. Zdi se mi, da so tisti, ki so pri formiranju TOZD servise nelogično izdvojili, namenoma izrabili to nelogičnost zakona.

Da se bomo razumeli!

MILOŠ VEHOVAR, generalni direktor, ELEKTRONABAVA:

Naši delegati so delavni. Želel pa bi, da bi dobivali takšne materiale, da jih bodo razumeli in jih lahko posredovali naprej. Želel bi tudi, da bi bili podatki, ki jih zbira, predeluje in obdeluje družbeno knjigovodstvo za nas, ali pa mi za družbeno knjigovodstvo, taki, da jih bomo delavcem lahko razložili. Da bomo lahko rekli: takole je. Ne pa, da bomo ti isti obračun morali sestaviti zase čisto drugače, da bo sploh nekdo naših razumel, za kaj gre. Sicer je iluzorno, da bi samouprava zaživel do vsakega delavca, saj bodo strokovni ljudje še vedno tisti, ki jim boš moral verjeti, saj bodo le oni znali razložiti, za kaj gre. Drugod lahko napravijo tako preproste bilance, da jih v časniku lahko vsak bere in ve, ali gre za dobiček ali izgubo. Ali ne bi tudi pri nas lahko bili letni obračuni takšni, da bi jih vsaj približno lahko vsak razumel?

Čutiti moramo družbeno strukturo

VOJKO NOVAK, predsednik OK SZDL Ljubljana Center:

Vesel sem vzdušja današnje sestanka, ki me je še bolj prepričal, da delovni ljudje to akcijo podpirajo, iz vaših besed čutim, da se dejansko nekaj premika. Prav gotovo je, kar ugotavljate, da je ta akcija na začetku in da se ničesar ne da narediti čez noč. Čutiti pa je širšo družbeno ozračje in to je najpomembnejša ugotovitev današnjega sestanka. Glede širine akcije menim, da je tako zastavljena, da bo tudi ob vaši pomoči, tako s kritiko kot zahtevami, z vašimi željami in predlogi, na vseh področjih dobila enako družbeno težo in merilo. S to družbeno akcijo želimo doseči pravzaprav to, da bo naša družba porabila